

Regionala skärgårdsrådet

Datum: 2025-06-12

Tid: Kl.13.00-15.00

Plats: Skärgårdssalen, Landstingshuset

13.00-13.15 1. Mötet öppnas

Ordförande Märta Martin-Granlund, Region Stockholm.

En snabb presentation av alla runt bordet.

Michael Sjöblom, KD Norrtälje

Turid Stenhagen, MP Värmdö

Ulrika Palmblad Wennergren , Skärgårdsstiftelsen och Nordiska Skärgårdssamarbetet

Patrik Cederlöf, Länsstyrelsen Stockholm

Tommy Harlin, Region Stockholm, Trafikförvaltningen

Mats Siljebrand, KD, Södertälje

Bo Gesslein, SIKO

Britt Fogelström, SIKO

Gunilla Söderqvist, SIKO

Marie Vikland, Vaxholm

Tina Runhelm, Vaxholm

Lisa Tingström, Österåker

Bo Ohlson, Socialdemokraterna, Södertälje

Ylva Larsosn, MP, Stockholm stad

Anette Hultåker, KD, Region Stockholm
Mårten Fröjd, ACROSS/Remote North
Ian Plaude, ACROSS/Stockholms musikinstitut
Stefan Andersson, SD
Marietta de Pourbaix-Lundin, M, Haninge
Christina Lång, C, Värmdö
Karin Fälldin, C, Region Stockholm
Lova Schierman, Leader Stockholmsbygd
Kerstin Andersson, MP
Ida Maria Olofsson, Norrtälje
Anna Gabrielsson, Värmdö
Åsa Levin, V, Haninge
Daniel Källqvist, Centerpartiet (pol.sekr.)
Anna Anderman, Stockholm nordost
Julika Lamberth Bagge, RLK, Region Stockholm
Annie Kronblad, Region Stockholm
Liz Nordström, RLK, Region Stockholm
Therese Strimell Flodqvist, RLK, Region Stockholm

13.15-13.25 2. Val av ny ledamot

Rådet röstar om ny ledamot, Leader Stockholmsbygd, på förslag från ordförande, se utskickat underlag.

Rådet röstar ja, i enlighet med förslaget som har skickats ut.

13.25-13.35 3. Lägesbild från SIKO

Gunilla Söderqvist, SIKO.

Gunilla presenterade SIKO, deras verksamhet, prioriterade frågor, samt utmaningarna med krav från myndigheter där kommuner/kommunförbund tolkar olika som resulterar i olika förutsättningar för företag.

SIKOs vision för skärgården är att kunna leva, bo och verka året-runt, med tillgång till fungerande samhällsservice. En levande skärgård är beroende av många olika saker, bland annat lantbruk, med djurhållning och odling. Detta för att landskapen fortsatt ska hållas öppna och levande. Andra prioriterade frågor för SIKO är bostäder, post- och paketservice till öarna (bland annat att återinföra butikernas apoteksombud) men också sjötrafik/taxeöversyn samt gods och livsmedel mellan öarna.

Gunilla lyfte även att kommuner/kommunförbund tolkar krav från MSB på olika sätt. I detta fall handlar det om ett krav på bemanning för sjömackar trots att de är automatiserade. Gunilla nämnde även att SL-appen tyvärr saknar funktioner som WÅAB-appen hade. Exempelvis är det av intresse för passagerare att veta vilken båt som gäller för vilken tur. Detta för att passageraren ska veta att deras skrymmande varor kan tas med på båten. SIKO förespråkar att regionen bör återinföra fri frakt av matkassar mellan öarna.

Sist skickade Gunilla med ett tips, om att Skärgården kommer till Almedalen

13.35-13.40 4. Skärgårdens Exekutivkommitté

Patrik Cederlöf, Länsstyrelsen Stockholm.

Patrik informerade om att Exekutivkommitténs möte i maj ställdes in. Länsstyrelsen fortsätter att arbeta med Service och trygghetspunktsprojektet (SOT). Det har pågått en rättsutredning, där de undersökt ägarförhållanden kring reservaggregat. Piloöarna är Möja, Arholma och Utö.

En rådsmedlem undrade över de många begreppen och att det verkar vara olika nivåer. Patrik svarade att ja, det är olika, överallt. Det finns inget bindande kring trygghetspunkter och ingen som säger att kommuner ska ha flera trygghetspunkter. Linköping och Västerås har lagt mycket medel på arbete med trygghetspunkter. Från grunden handlar SOT om livsmedelsaffär, reservkraft och grundläggande betaltjänster. Livsmedelsaffären måste kunna ta betalt. Är utmaningar om det blir störningar under högsäsong.

13.40-13:50 5. ACROSS -skärgårdsprojekt för ökad samhällsservice genom musikundervisning på distans

Mårten Fröjd, projektledare, Remote North/ACROSS, och Ian Plaude, rektor, Stockholms musikpedagogiska institut (SMI).

Mårten och Ian började att visa en film om *I tre rum*, en teaterföreställning med en skådespelare på vardera tre olika platser. Det är möjligt med en teknik med minimal fördröjning. Framtidens scenkonst.

Mårten berättade att *Remote North* är ett nätverk av universitet, teater, musikskolor, intressenter i Norge, Sverige, Finland (och Åland) som arbetar med kulturundervisning. Tillsammans har nätverket tagit fram en uppkoppling utan fördröjning för att kunna ha digital undervisning med minimal fördröjning. Med denna unika teknik, går det att få ljud och bild med endast en fördröjning på 5 millisekunder = 1,5 meter i luften. Ian påpekade att SMI alltid har varit nyfikna på distansundervisning men tekniken hittills inte varit tillräcklig bra. SMI utbildar bland annat lärare på kulturskolor.

ACROSS projektet har tre olika arbetspaket, 1) musikundervisning, 2) fortbildning, och 3) Riksteaterns satsning. Ian visade ACROSS nätverket, se bifogad presentation. Tekniken som behövs på plats är bland annat en större skärm, som kan vändas vertikalt eller horisontellt plus två 2 mindre skärmar (se presentation för teknik). Dessutom finns boknings- och kopplingsapp för att lokalerna ska kunna koppla upp/ihop sig med varandra.

Fråga från Södertälje. Detta är ett pilotprojekt. Kan man ansluta andra senare? Ja, det går att koppla på nya lokaler längre fram. Exempelvis är noden "Österåker 1060" som en stor växellåda, där man skulle kunna koppla på 50 lokaler, men kommer koppla på två lokaler inom ramen för detta arbete. Ian lyfte dock att svårigheter med arbetet är att det är många olika fiberägare.

Fråga från Norrtälje, kan Blidö vara ett alternativ? Ja, det kan det, de diskuterar med fiberägaren där.

Fråga från Miljöpartiet. Kan också Möja koppla på sig? Ja, de ska ha möte med aktörer på Möja imorgon, 13 juni.

Fråga från Länsstyrelsen. Vi pratar om musik, men hur ser det ut i dessa tider med beredskapstanken? Tekniken finns där 24/7. Mårten och Ian har diskussioner med en professor på KTH och krisberedskapssamordnare på en kommun om att de kan åka på "samma linor". Fibern är krypterad och andra kan inte komma in.

13.55-14.05 6. På skärgårdsagendan i Vaxholm

Kristina Runhem, Kommunalråd, Vaxholms kommun, och Marie Viklund, kommunchef Vaxholm.

Vaxholms kommun arbetar just nu med översiktsplan (ÖP) 2040. Kommunen har ca 70 stycken öar. Vaxholm är en tätare kommun än andra kommuner i Stockholms skärgård. ÖPn kommer ut på granskning under hösten. Det är stort fokus på vattenvägarna, de naturligaste vägarna, samt de regionala cykelstråken. Kommunen har bra samarbete i Stockholm nordost, och avser knyta samman Österåker med ny cykelbro.

Största projektet är renovering av Vaxholms kajer. De är uttjänta. Nu är det kajerna i centrum. Dessa är kommunens knutpunkt för skärgårdstrafiken. Bygger om och renoverar med målsättning att kajerna ska leva i 100-120 år till. Arbetet planeras vara klart 2027.

Kristina och Marie lyfter att de har haft bra samverkan med olika aktörer för att få arbetet på plats. Det var skärgårdsbåtens dag igår, och det fungerade utan problem att ha alla båtar vid Västerhamnen.

Kommunen har ungefär 12 000 invånare och 1 miljoner besökare om året. Finaste och bästa sättet är att komma in till Vaxön är med båt. Man har byggt upp en daghamn för gästbåtar. Läger på extra cykelparkeringar och MC-parkeringar i samband med ombyggnationen. Marie hoppas att upplevelsen kommer vara positiv för besökarna. Alla trafikslag måste samsas på en relativt liten yta.

De lyfte att pendelbåten är ett av de viktigaste kommunikationer som finns. Tryggt att resa med, båtarna går när det är stopp på land. Det har underlättat och hjälpt kommunen med den nyinförda enhetliga taxan. Man jobbar med skyltning för att dirigera besökare. Har stor informationsskylt över hela systemet.

Elektrifiering av bilfärjan till Rindö. Färjorna är försenade. Rindö och Ljusterö. Förhoppningsvis till årsskiftet 2025/2026. Flera aktörer kan använda sig utav EON och deras elektrifieringsarbete.

Standard på bryggor och vattendjup är andra viktiga frågor för kommunen. Hur ska det göras och vem ska finansieras? Ansvarsfördelning mellan kommuner, regioner och diskuterar tillsammans med Stockholm nordost.

De lyfter även att de är stort sett nöjda med T26 och de har bra hjälp med kollektivtrafiken. Kopplingarna mellan buss + båt, buss + buss behöver fungera smidigt och ingen ska behöva bli stående på en ö.

ÅVS väg 274. Färjeläge Rindö Västra. Rindö är den platsen i kommunen som de kan utveckla. Har en utmaning i infrastrukturen, kapacitet kring färjan. Topp-prioriterad punkt.

Förändrat säkerhetsläge, ökad militär närvaro. Militären börjar knacka på. Vill ha "tillbaka" fastigheter. Verkligheten är att man tappar verksamhetslokaler, företag måste lämna lokaler till Försvarsmakten. Vaxholm måste hitta mark för att företag ska kunna återetablera sina verksamheter på.

14.05-14:15 7. På skärgårdsagendan i Norrtälje

Michael Sjöblom, 2:e vice ordförande Norrtälje kommun kommunala skärgårdsråd.

Michael inledde med att Norrtälje kommun är 1/3 del av länet geografiskt och har många flera öar än vad man kanske tror.

Kommunen har yttrat sig angående bussar och båtar. Tidtabeller och tillgänglighet är viktiga frågor för boende och pendlare. Att bussar och båtar passar ihop. Det är oyckligt när skolbarn måste vänta.

Michael lyfte behovet av utvecklingsplan för skärgårdstrafiken. Att arbeta tillsammans kommuner och regionen. Kommunen har en replipunkt, 3 mil till närmsta stora väg, och kommunen anser egentligen att Östernäs är bättre lämpad. De försöker arbeta för att få in den i RUFSen.

Kommunen har en bryggplan med ett 100-tal bryggor i planen. Som på många olika ställen i skärgården ser ägarformerna olika ut. De försöker titta på resenärsstatistiken ur ett besöksnäringssperspektiv. Kan man också se över anropsstyrd trafik till öarna?

Försvaret knackar på dörren även hos Norrtälje kommun, specifikt på Söderarm där näringsidkaren har fått flytta på sig.

Fråga, har några öar skolor? Kommunen har en skärgårdsskola på Köpmanholm, Yxlan. 50 barn, från F till 6. Kommunen har problem med utflyttning. Byggs mycket på Blidö, en skärgårdsby och hyresrätter, men det är ändå svårt att "få ut folk". Skolan på Yxlan byggdes för 140 barn och vid tider har det varit skolskjuts från fastlandet. Idag går alla barn från Furusund och inne på fastlandet i skolor inne i stan. Kommunen har tagit beslut att de aldrig kommer lägga ner skolan. De diskuterar att göra en trygghetspunkt, eget vatten, fiber på stadsnätet, en stor gympasal, de finns även en lanthandel nere vid färjan.

14:15-14:25 8. Ung i Stockholmsbygd

Lova Schierman, ungdomscoach, Leader Stockholmsbygd.

Lova inledde med att berätta att Leader Stockholmsbygd består utav skärgårdskommunerna och regionen. Det är alltså både skärgård och fastland. I strategin lyfter de bland annat vikten av ungas delaktighet. Leader finansierar projekt via Strategiska planen/landsbygdsprogrammet och de driver även egna projekt. Ett av projektet är Ung i Stockholmsbygd, som är ett stöd till ungas idéer, 13–25 år. Syftet är att öka unga delaktighet i lokala utvecklingsprocesser.

Lova pratade även om ett tidigare projekt, *Young voices*, som hon själv deltog i när hon var 14-15 år gammal. Projektet drevs av Skärgårdsstiftelsen och organisationen SKUNK (från Åland). I det projektet framkom att många unga vill bo kvar i skärgården men det är svårt med boende, sociala kontakter, meningsfull fritid och kommunikationer. Vilket fortsatt är viktiga frågor! Hon upplever ändå att det finns många företagsamma unga i skärgården. De vill delta i utvecklingen men vet inte hur eller känner sig inte inbjudna att delta i dialoger.

Frågor, hur många andra Leader-områden finns i länet? Det finns fem Leaderområden i länet.

Fråga, projektmedel från Jordbruksverket är ofta administrativt tungrovt. Klarar ungdomar det själva? Ungdomsprojektet är ett ramprojekt som Leader Stockholmsbygd driver och Lova projektleder. Vilket betyder att hon ansvarar för all administration och rapportering till Jordbruksverket. Ungdomarna får lära sig att söka pengar, starta engagemang, genomföra projektet osv. och får alla adminhjälp av Lova.

14:25-14:45 9.Trafikförvaltningen

Tommy Harlin, Region Stockholm.

Tommy presenterade arbetet med SL taxa till Vaxholm. Arbetet med att starta en försökslinje med SL taxa till Vaxholm och Rindö startade 2019. Blev det som idag är linje 83. Parallellt arbetade Trafikförvaltningen med att utreda trafik. 2024 påbörjades arbetet med upphandlingen för linje 83 och utredningen blev klar. Den konstaterade att det fanns förutsättningar att använda SL taxa i detta område.

Tommy fortsatte med att målet var att SL-taxa skulle implementeras 30 april 2025. Det har varit olika taxor, olika medtagande regler, olika biljetter. Frågor kring infrastruktur, topptavlor, väderskydd. Hur ska resenärer förstå de olika reglerna och taxorna? Man har arbetat intensivt med kommunikation och press. Har också tryckt upp broschyrer. Det mest kritiska. På båtarna finns nu två olika system att skriva ut och två olika för att blippa, SL kort och WÅAB. Komplex på ett fartyg, inget är standardiserat. Får på många fartyg ta hjälp av varven för att kunna installera utrustningen och det har varit en stor förändring för besättningen. Har haft flera dialogmöte med Blidösunbsbolaget, personal och politik.

Nu har det gått en månad och de har frågat sig om det är något speciellt som sticker ut(?). Egentligen ingenting hittills men så har ju också majmånad har varit dålig vädermässigt. Det fanns en oro om att det skulle bli trångt på linje 83 men den kurvan har planat ut. Det tog ett par veckor och nu har det blivit en jämnare fördelning med resenärer. 31/5 var det rekord med 415 passagerare på en båt!

Fråga, SIKO. Problemet är vid långlinjerna. Hoppa på mellan Strömkajen och Vaxholm, de populära turerna är fullsatta från Strömkajen. Det kan vara den enda Möja-båten just den dagen!? Personalen brukar spara några platser för passagerare som ska "längre ut i skärgården". Regionen har hyrt in andra fartyg i stand by, har flyttat de stora lotsbåtarna.

Fråga, SIKO, måste finnas bättre information vid Slussen för hur man tar sig till skärgården och vilka bussar som går till Stavsån, Sollenkroka etc. Förstår inte problematiken? Det behöver vara lätt att hitta rätt och Tommy tar med sig frågan tillbaka.

Fråga Miljöpartiet. Mycket folk på båten. Tradition, byter till sommartid, tätt inpå Midsommarafton. Det har varit en evighetslång önskan till Vaxholmsbolagen! Tommy säger att regionen har hyrt in extra fartyg inför midsommar.

Fråga, SIKO. När SIKO senast var på trafikförvaltningen uppmärksammade de SIKO på att de har märkt ett förändring i resmönstret. Inte lika knökfullt nu inför midsommar, fler och fler åker ut över flera dagar.

14:45-15:00 10. Övriga frågor (anmäl frågor senast 3 juni)

Utflyktsvägen, Bo Ohlson. Utflyktsbroschyr från Södertälje och söderut, vilket från början är ett Leader projekt. Kommer ut en gång årligen i 40 tusen exemplar och omfattar fem kommuner och tre län.